

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä, joka koskee vuonna 1979 pidetyn 65. kansainvälisen työkonferenssin eräitä päätöksiä

Eduskunta on päätöspöytäkirjan ottein 10 päivältä helmikuuta 1981 lähettänyt hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 9 ulkoasiainvaliokuntaan. Valiokunta on saanut asiasta eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaalivaliokunnalta ja liikennevaliokunnalta pyytämänsä lausunnot, jotka ovat tämän mietinnön liitteenä. Asian johdosta ovat olleet kuultavana lainsäädäntöneuvos Reijo Kärkkäinen sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen ILO-neuvottelukunnan edustajana ja jaostopäällikkö Heikki Puurunen ulkoasiainministeriöstä. Käsiteltävään asian ulkoasiainvaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Kesäkuussa 1979 pidetyssä 65. kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksyttiin kaksi yleissopimusta sekä kaksi suositusta. Ensimmäinen yleissopimus (n:o 152) koskee työturvallisuutta ja -terveyttä satamatyössä. Toinen yleissopimus (n:o 153) koskee työ- ja lepoaikoja tiekuljetuksissa. Suositukset n:o 160 ja 161 liittyvät asianomaisiin yleissopimuksiin (n:o 152 ja 153).

Yleissopimuksella n:o 152 muutetaan vuonna 1932 hyväksyttyä ja Suomen ratifioimaa alusten lastauksessa ja purkauksessa työskentelevien työntekijäin suojaamista tapaturmilta koskevaa sopimusta (n:o 32). Suomen voimassa oleva lainsäädäntö ja vallitseva käytäntö vastaavat yleissopimuksen vaatimuksia ja suosituksessa n:o 160 olevia periaatteita ja näkökohtia, joten yleissopimuksen ratifioimiselle ja soveltamiselle Suomessa ei ole esteitä. Suositus voidaan ottaa huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Ulkoasiainvaliokunta katsoo täten, että yleissopimus n:o 152 voidaan hyväksyä ja ettei suosituksen n:o 160 huomioon ottaminen edellytä lainsäädäntötoimenpiteitä.

Helsingissä 20 päivänä maaliskuuta 1981

Yleissopimuksen n:o 153 ja suosituksen 161 sisältämät määräykset koskevat paitsi työsuhteissa olevia autonkuljettajia myös ns. omistaja-kuljettajia ja heidän perheenjäseniään sekä muita autoliikenteen parissa työskenteleviä henkilöitä sekä ajoajan rajoittamista ja kokonaistyöaikaa. Mainittu yleissopimus ja suositus sisältävät eräiltä osin Suomessa voimassa olevasta lainsäädännöstä poikkeavia määräyksiä. Kuljettajien työaikojen sääntelyn sisältö on yleissopimuksessa erityisesti ajoaikojen osalta Suomessa sovellettua sääntelyä rajoittavampi. Myös ulkoasiainvaliokunta katsoo, ettei yleissopimuksen ratifiointiin ole voimassa olevan lainsäädännön pohjalta edellytyksiä. Suosituksen n:o 161 sisältämät periaatteet ja näkökohdat voidaan ottaa huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että hallitus ensi tilassa yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäosapuolen kanssa selvittää, mitä toimenpiteitä tarvitaan yleissopimuksen n:o 153 ratifioimiseksi.

Edellä esitettyyn sekä sosiaalivaliokunnan ja liikennevaliokunnan lausuntoon viitaten ulkoasiainvaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien ehdotusten hyväksymistä ja kunnioittaen ehdottaa,

*että yleissopimus n:o 152 hyväksyttäisiin,
ettei yleissopimusta n:o 153 tässä vaiheessa hyväksyttäisi ja
että Eduskunta merkitsi tietoonsa saatetuksi yleissopimuksiin liittyvät suositukset n:o 160 ja 161.*

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Zilliacus, jäsenet Almgren, Hetemäki-Olander, Kanerva,

Kangas, Karhuvaara, E. Laine, Raatikainen, Saukkonen, Söderman ja Tuomaala sekä varajäsenet Lehtinen ja Ursin.

Helsingissä,

26 päivänä helmikuuta 1981

Lausunto n:o 2

Ulkoasiainvaliokunnalle

Ulkoasiainvaliokunta on kirjelmällään 13 päivältä helmikuuta 1981 pyytänyt, eduskunnan päätöksen mukaisesti, liikennevaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 9 vuonna 1979 pidetyn 65. Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Reijo Kärkkäinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, hallitusneuvos Mauri Kuitunen liikenneministeriöstä, varatuomari Seppo Riski Suomen Työnantajain Keskusliitosta, lakimies Yrjö Mattila Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitosta sekä varapuheenjohtaja Olavi Lahlata Suomen Kuorma-autoliitosta.

Hallituksen esitys koskee kahta kansainvälisen työkonferenssin vuonna 1979 hyväksymää yleissopimusta ja kahta niihin liittyvää suositusta. Liikennevaliokunta esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleissopimus n:o 152

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen n:o 152, joka koskee työturvallisuutta ja -terveyttä sata-matyössä. Lisäksi ehdotetaan, että sopimukseen liittyvässä suosituksessa n:o 160 olevat periaatteet ja näkökohdat otettaisiin huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Hallituksen esityksen mukaan Suomen voimassaoleva lainsäädäntö ja vallitseva käytäntö vastaavat yleissopimuksen vaatimuksia. Liikennevaliokunnalla ei ole oman toimialansa kannalta huomauttamista mainittuihin ehdotuksiin.

Yleissopimus n:o 153

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, ettei eduskunta tässä vaiheessa hyväksyisi yleissopimusta n:o 153, joka koskee työ- ja lepoaikoja

tiekuljetuksissa. Hallituksen esityksen yhteydessä saatetaan eduskunnan tietoon tähän yleissopimukseen liittyvä suositus n:o 161.

Hallituksen esityksessä todetaan yleissopimuksen n:o 153 hyväksymisen esteeksi se, että sopimus on ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa.

Yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan 1 artiklassa olevan pääsäännön mukaan tiekuljetuksia suorittavissa yrityksissä moottoriajoneuvon kuljettajina toimiviin työntekijöihin sekä omistajiin ja heidän perheenjäseniinsä. Kansallisesti voidaan eräät kuljetusalat, jotka on mainittu 2 artiklassa, jättää määräysten soveltamisalan ulkopuolelle. — Suomen työaikalainsäädäntö koskee vain työntekijän asemassa olevia kuljettajia. Tosin ammattimaisesta moottoriajoneuvoliikenteestä annetun asetuksen nojalla myönnettyissä liikenneluvissa on ehtoja, joilla on säännelty muidenkin kuin työaikalaisissa tarkoitettujen kuljettajien työ- ja lepoaikoja ja joiden rikkomisesta on säädetty rangaistusseuraamus. Niissä kuljetuksissa, joihin ei vaadita liikennelupaa, omistaja-kuljettajien työaika ei ole Suomessa säännelty.

Yleissopimuksen määräyksissä säännellään yksityiskohtaisesti kuljettajien työaika, ajoaika ja lepotaukoja. Suomessa ei ole erityisiä ajoaika koskevia säännöksiä. Kuljettajien työaikojen sääntelyn sisältö on yleissopimuksessa erityisesti ajoaikojen osalta Suomessa sovellettua sääntelyä rajoittavampi.

Työaikamääräyksiä valvotaan sopimuksen mukaan pääsääntöisesti Suomen lainsäädännön tuntemin keinoin eli ajopäiväkirjan pitämällä ja työtuntikirjanpidolla. Sopimus edellyttää perinteisten valvontakeinojen korvaamista tai täydentämistä nykyaikaisilla keinoilla, esimerkiksi ajopiirturin käytöllä, mikäli se osoittautuu tarpeelliseksi joissakin kuljetuksissa. Suomessa ajopiirturi on jo tällä hetkellä eräissä raskaissa

ajoneuvoissa pakollisena varusteena, mutta ajo-
piirturin käytöstä valvonnassa ei ole säännök-
siä.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta
toteaa samoin kuin hallitus, ettei yleissopimuk-
sen ratifiointiin ole voimassa olevan lainsää-
dännön pohjalta edellytyksiä. Sopimuksen mää-
räysten tarkoituksenmukaisuudesta ja soveltu-
vuudesta Suomen olosuhteisiin vallitsee erilaisia
käsityksiä. Sopimuksen mukaisella autonkuljet-
tajien työaikojen sääntelyllä pyritään oikeasuun-
taisiin tavoitteisiin kuten liikenneturvallisuu-
den edistämiseen, mutta työaikanormien sovel-
tamisalan laajentamiseen ja niiden tiukentami-
seen liittyisi toisaalta periaatteellisia ja käytän-
nöllisiä vaikeuksia, jotka on ennen mahdollisia
lainsäädännön muutoksia syytä tarkasti tutkia
ja arvioida. Hallituksen tarkoituksena onkin en-
simmäisessä yhteistyössä työnantaja- ja työntekijä-

puolen kanssa selvittää, mihin toimenpiteisiin
tulisi ryhtyä yleissopimuksen ratifioimisedelly-
tysten toteuttamiseksi.

Valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisäl-
tyviä ehdotuksia tarkoituksenmukaisina.

Valiokunta huomauttaa, että yleissopimuksen
suomennoksessa käytetty termi ”maantiekulje-
tus” voi olla hieman harhaanjohtava, koska
maantiellä on Suomen lainsäädännössä rajattu,
yleisistä teistä annetussa laissa määritelty mer-
kitys. Sopimuksessa tarkoitetaan yleisesti tie-
kuljetuksia (road transport) eikä vain maan-
teillä suoritettavia kuljetuksia.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta
esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

*että hallituksen esitykseen sisältyvät
ehdotukset hyväksyttäisiin.*

Liikennevaliokunnan puolesta:

Alvar Saukko

Pekka Luukkainen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saukko, va-
rapuheenjohtaja Vähäkangas ja jäsenet Fred,

Hietala, Juhantalo, H. Järvenpää, Knuuttila,
Koskinen, Palmunen, Rehn, Ruotsalainen,
Rönholm, Valo ja Viljanen.

EDUSKUNNAN
SOSIAALIVALIOKUNTA

Helsingissä,
5 päivänä maaliskuuta 1981

Lausunto n:o 1

Ulkoasiainvaliokunnalle

Ulkoasiainvaliokunta on 10 päivänä helmikuuta 1981 päivätyllä kirjeellään pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaalivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 9 vuonna 1979 pidetyn 65. Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta.

Asian johdosta ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Reijo Kärkkäinen sosiaali- ja terveysministeriöstä, jaostopäällikkö Heikki Puurunen ulkoasiainministeriöstä, toimistopäällikkö Gennadi Kuronen työsuojeluhallituksesta, ahtaustoimikunnan puheenjohtaja Sepu Rautainen, asiantuntijalääkäri Markku Toropainen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, lakimies Yrjö Mattila ja palkkasihteeri Eljas Piipponen Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitosta, varatuomari Seppo Riski Suomen Työntantajain Keskusliitosta, agronomi Pentti Saarimäki Maataloustuottajain Keskusliitosta, varapuheenjohtaja Olavi Lahtela Suomen Kuorma-autoliitosta ja varatuomari Tuomas Kalliala Autoliikenteen Työntäjiliitosta. Käsiteltyään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yleissopimuksen n:o 152, joka koskee työturvallisuutta ja -terveyttä satamatyössä. Hallituksen esityksen mukaan Suomen voimassa oleva lainsäädäntö ja vallitseva käytäntö vastaavat yleissopimuksen vaatimuksia. Sosiaalivaliokunnalla ei ole tältä osin huomauttamista hallituksen esitykseen.

Liite 2
Hallituksen esitys eduskunnalle yleissopimuksen n:o 152, joka koskee työturvallisuutta ja -terveyttä satamatyössä. Liite 2 on osa eduskunnan lausuntoa n:o 1, joka on esitetty eduskunnan lausuntokirjassa n:o 1/81.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan niin ikään, että eduskunta ei tässä vaiheessa hyväksyisi yleissopimusta n:o 153, joka koskee työ- ja lepoaikoja maantiekuljetuksissa. Hallituksen esityksessä todetaan yleissopimuksen n:o 153 hyväksymisen esteeksi, että sopimus on ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta toteaa samoin kuin hallitus, ettei yleissopimuksen ratifiointiin ole voimassa olevan lainsäädännön pohjalta edellytyksiä. Hallituksen tarkoituksena onkin ensi tilassa yhteistyössä työnantaja- ja työntekijäpuolen kanssa selvittää, mihin toimenpiteisiin tulisi ryhtyä yleissopimuksen ratifiointiedellytysten toteuttamiseksi. Valiokunta pitää myös näitä hallituksen esitykseen sisältyviä ehdotuksia tarkoituksenmukaisina.

Valiokunta yhtyy myös hallituksen mainittuihin yleissopimukseen liittyvien suositusten n:o: 160 ja 161 osalta hallituksen esitykseen, että niissä olevat periaatteet ja näkökohdat otettaisiin huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Edellä esitetyn perusteella sosiaalivaliokunta esittää kunnioittavasti lausuntonaan,

että hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset hyväksyttäisiin.

Sosiaalivaliokunnan puolesta:

Matti Puhakka

Tapani Koski

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja M. Puhakka, varapuheenjohtaja Kauppi ja jäsenet Alppi, Halonen, Joutsenlahti, Juntumaa, Mattsson, Mik-

kola, Pesola, Pokka, Pursiainen, Saarikoski ja Zilliacus sekä varajäsenet Hyrynkangas ja Raudasoja.
